

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 6

БЕОГРАД 1937 ГОДИНЕ

КЊИГА 1

XI РЕДОВНИ САСТАНАК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 3 ФЕБРУАРА 1937 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАЛИ:

ПРЕТСЕДНИК

СТЕВАН ЋИРИЋ

И

ПОТПРЕТСЕДНИК

ФРАЊО МАРКИЋ

СЕКРЕТАР

ДРАГОМИР СТОЈАДИНОВИЋ

Присутни г. г. Министри: Министар саобраћаја др. Мехмед Спахо; Министар пољопривреде Светозар Станковић; Министар правде др. Никола Суботић; Министар трговине и индустрије др. Милан Врбанић; Министар без портфеља др. Михо Крек; Министар физичког васпитања народа др. Јосип Роговић; Владин повереник за предлог Трговачког закона професор Универзитета др. Милан Шкерљ.

ПОЧЕТАК У 10.40 ЧАСОВА

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда: 1 — Читање и усвајање записника X редовног састанка;

2 — Саопштење извештаја Министра шума и рудника да ће на интерпелације: Милана Божића, народног посланика, о афери „Криваје” и главном виновнику Фрицу Регенштрајфу; и о повреди стечених права народа Општине белобрдске на шуму „Думницу” — одговорити кад буду стављене на дневни ред;

3 — Саопштење интерпелација г. г. народних посланика: Бошка Зельковића и другова на Министра унутрашњих послова о недозвољавању излажења у нашој штампи изјаве др. Влатка Мачека од 11 јануара 1937 г. и усвајање првенства; Станка Ленарчића на Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова о прогањању наших држављана у Италији и невраћању заплениених волова Стрлоту Фр. Францу из Подложа; о невраћању волова Браниславу Јожету из Церкнице, које су заплениле италијанске власти; на Министра унутрашњих послова о неправилном поступку среског пристава у Доњем Логатецу г. Еркерија приликом општинских избора и о неоправданом хапшењу Серини Карола; о говору Рована Францета, дневничара Среског начелства из Лога-

теца на збору ЈРЗ у Планини; на Министра трговине и индустрије о одузимању дозволе за рад Швигел Ивану и Кордишу, гостионичарима из Доњег Логатеца; на Министра финансија о неправилном раду Мелникова Ефима, чиновника на Царинарници у Ракеку; Ивана Прекоршека и другова на Министра за физичко васпитање народа о разрешењу старешинства и Средишњег одбора ватрогасне заједнице Дравске бановине у Љубљани и именовану новог Управног одбора, као и о разрешењу неких ватрогасних жупа и добровољних ватрогасних чета од стране новоименоване Управе заједнице;

4 — Саопштење захтева Министра правде о издавању суду г. г. народних посланика;

5 — Молбе и отсуства народних посланика;

6 — Молбе и жалбе;

7 — Одговор Претседника Народне скупштине на кратко питање народног посланика др. Војислава Дошена.

Говорници: Претседник Народне скупштине Стеван Ћирић (два пута); Министар без портфеља др. Михо Крек, др. Војислав Дошен.

Дневни ред: Наставак претреса извештаја Одбора за проучавање предлога трговачког закона.

Говорници: Милан Божић, Манфред Паштровић (о повреди Пословника, два пута), Потпретседник Народне скупштине Фрањо Маркић (три пута), Војислав Лазић, Милан Вукићевић, Миленко Глишић, Михаило Стојадиновић, Претседник Народне скупштине Стеван Ђирић.

Претседник Стеван Ђирић: Част ми је отворити XI редовни састанак Народне скупштине. Молим господина секретара да изволи прочитати записник прошле седнице.

Секретар Драгомир Стојадиновић прочита записник X редовног састанка Народне скупштине.

Претседник Стеван Ђирић: Има ли ко од господе народних посланика да учини какву примедбу на записник? (Нема!) Примедаба нема, записник је примљен. Изволите чути извештаје господe Министара.

Секретар Драгомир Стојадиновић (саопштава): Г. Министар шума и рудника извештава, да ће на интерпелације г. Божића Милана и другова, народних посланика, о афери „Криваје” и главном виновнику Фрицу Регенштрајфу, и о повреди стечених права народа Општине белобрдске на шуму Думницу — одговорити кад буду стављене на дневни ред.

Претседник Стеван Ђирић: Господе народни посланици, овај одговор г. Министара шума и рудника добио сам малочас и одмах сам наредио, према прописима нашег Пословника, да се умноже обе интерпелације, и у колико ми буде могуће да их дам разделити још данас међу господу народне посланике, ставићемо их на дневни ред за сутра, пошто је сутра четвртак, дан одређен за интерпелације. (Одобравање).

Изволите, господе, чути интерпелације за које се тражи првенство.

Секретар Драгомир Стојадиновић (саопштава): Г. Зељковић Бошко и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о недозвољавању излажења у нашој штампи изјаве г. др. Влатка Мачека од 11 јануара 1937 г. и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник Стеван Ђирић: Молим г. Министра др. Крека, да се у име г. Министра унутрашњих послова изјасни, да ли прима првенство за ову интерпелацију.

Министар без портфеља др. Михо Крек: Изјављујем у име Министра унутрашњих послова да прима првенство ове интерпелације.

Претседник Стеван Ђирић: Прима ли Народна скупштина првенство за ову интерпелацију? (Прима!) Првенство је примљено. Изволите чути друге интерпелације.

Секретар Драгомир Стојадиновић (саопштава): Г. Ленарчић Станко, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова о прогањању наших држављана у Италији и повраћају заплених наших волова Стрлоту Фр. Францу из Подлежа; (Види прилог);

О невраћању волова Браниславу Јожету посетнику из Церкнице, које су заплениле италијанске власти; (Види прилог).

На г. Министра унутрашњих послова:

О неправилном поступку среског пристава у Доњем Логатецу г. Еркерија приликом општинских избора и неоправданом хапшењу Серини Карола. (Види прилог); и

О говору Рована Францета, дневничара среског начелства из Доњег Логатеца на збору ЈРЗ у Планини (Види прилог);

На г. Министра трговине и индустрије: о одузимању дозволе за рад Швигел Ивану и Кордишу, гостионичарима из Доњег Логатеца (Види прилог);

На г. Министра финансија: о неправилном раду Мелникова Ефима, чиновника на Царинарници у Ракеку (Види прилог);

Г. Прекоршек Иван и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на г. Министра за физичко васпитање народа о разрешењу старешинства и Средишњег одбора ватрогасне заједнице Дравске бановине у Љубљани и именовану новог управног одбора, као и о разрешењу неких ватрогасних жупа и доброволних ватрогасних чета од стране новоименоване Управе заједнице.

Претседник Стеван Ђирић: Прочитане интерпелације упућене су надлежној господи Министрима.

Изволите чути захтеве господина Министра правде за издавање суду г. г. народних посланика.

Секретар Драгомир Стојадиновић (саопштава): Г. Министар правде тражи одобрење за продужење кривичног поступка противу г. г. народних посланика: Лукачича Авгуштина због дела из § 4 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави, и г. Цујана Ђире због дела из § 139 Казненог закона.

Претседник Стеван Ђирић: Прочитани захтеви г. Министра правде биће упућени Имуниетном одбору.

Изволите чути молбе за отсуства господе народних посланика.

Секретар Драгомир Стојадиновић (саопштава): Бешировић Димитрије, народни посланик, моли 10 дана отсуства.

Претседник Стеван Ђирић: Одобрава ли Народна скупштина тражено отсуство? (Одобрава.) Отсуство је одобрено.

Изволите чути молбе и жалбе.

Секретар Драгомир Стојадиновић (саопштава): Народној скупштини упутили су молбе и жалбе и то:

Милановић Перка, Верстовшек Иван, Марко тић Драгица, Шлегл Невенка, Цидровић Панда, Азанац Милева, Рожман др. Јосип, Божовић Милан, Патљак Илија, Каровић Марко, Бабић Никола, Свилигој Богољуб, Штрбац Сава, Дрљевић Фатима, Коваљери Целзо, Митровић Васо, Ђировић Витомир, Суровцев Максимилијан, Манојловић Јелисава, Ђинић Стеван, Палц Фрања, Кнежевић Иван, Франић Анђа, Белкић Зорка, Циглани Јелена.

Претседник Стеван Ђирић: Прочитане молбе и жалбе биће упућене Одбору за молбе и жалбе.

Пре прелаза на дневни ред, господе народни посланици, имам част да одговорим на једно кратко питање, које ми је поставио народни посланик г. др. Војислав Дошен. Питање гласи:

„За време спровођења поновног избора у општини Банатско-Карађорђево, дана 24 јануара 1937 године, дошао сам у именовано село, да видим како ће се поновни избори спроводити, пошто су на

ранијим изборима, на којима је победила Ј.Р.З. листа, по унапред смишљеном плану по бирачким одборима вршени фалсификати због којих су ти избори по Управном суду у Београду случајно поништени.

У Банатском Карађорђеву је означенога дана било искупљено 28 жандарма под вођством средскога начелника Рупа и подначелника Васића, који су у пратњи жандармерије ступали и у саме гласачке локале, а мене су стално пратили по жандармима, те је и кућа у којој сам ручао била опкољена жандармеријом, тако да ми је била ограничена, као народном посланику, слобода кретања у самом моме изборном срезу.

Око пола осам сати увече ушао сам у општинску кућу да упитам средског начелника, зашто ме стално прати жандармерија, па сам случајно ушао у собу у којој је радио Главни бирачки одбор и видео сам на своје рођене очи како се накнадно уписују редни бројеви гласача, што доказује да се је и на поновним изборима поновно филсификовало.

Пошто су моје присталице биле веома бројне, то за један и по сат дописивања гласача није се могла моја листа достићи, па је Главни бирачки одбор тешка срца ипак прогласио пред више стотина искупљенога народа и предамном коначан резултат, по коме је моја листа имала убележених само 380 гласова, а Ј.Р.З. листа претерани број од 334 гласа.

Пошто је Главни бирачки одбор по завршеном свом раду коначно прогласио победу моје листе, то је тиме и завршио коначно свој рад. Међутим, сутрадан је освануо на општинској табли записник потписан по бившем главном бирачком одбору са наводом „да се коначан резултат не може прогласити, јер да је на необјашњен начин неко ишчупао средња два листа из уписника гласача Ј.Р.З. листе, па је услед тога чупања бивши Главни одбор донео решење да изборе одлаже на два месеца уз понављање свију предизборних радња, а на основу § 50 Закона о општинама, те је са тим решењем умољен и бан да одреди поновне изборе.

Да ли је Господин Претседник вољан да интервенише код Господина Министра унутрашњих дела, да ми се бар у вршењу моје посланичке дужности заштити слобода кретања од насиља полицијских власти, па молим на ово кратко питање одговор на првој седници Народне скупштине, која ће се одржати после предаје овога питања а пре прелаза на дневни ред.”

Господо народни посланици, част ми је одговорити, да сам увек упућивао Господину Министру унутрашњих послова и другим надлежним Министрима све дописе у којима су ми се господа народни посланици жалили на какве злоупотребе. Колико ми је стало до тога да се такве злоупотребе не догађају и да народни посланици имају потпуну слободу свога кретања и политичкога рада, видите и по томе, што сам сматрао за дужност, пре него што овај допис пошаљем господину Министру унутрашњих послова, да га и пред Вама прочитам у целости. Значи да сам ја као Претседник Народне скупштине вољан да браним сва права народних посланика, која су им Уставом загарантована. Ја ћу овај допис упутити господину Министру унутрашњих послова, с молбом да

ову ствар најсавесније испита и да кривце по закону казни.

Има реч народни посланик г. др. Војислав Дошен.

Др. Војислав Дошен: Господо народни посланици, са одговором г. Претседника Народне скупштине требао бих да будем задовољан, јер је г. Претседник изјавио добру вољу и обећао је да ће и сад, као и што је и до сада чинио, интервенисати код г. Министра унутрашњих дела и надлежних министара да се посланицима, који у народу раде, пружи пуна заштита која им по закону припада.

Ми видимо да је г. Претседник Народне скупштине, као што је и сам овде јавно изјавио, заиста код г. Министра унутрашњих дела интервенисао, вероватно и код г. Претседника Министарског савета, али ми видимо да су све те интервенције остале без успеха. Јер, ово се сад десило 24. јануара. У моме срезу има још пет општина у којима ће бити поновни избори, јер су тамо биле страшне неправилности и страшни фалсификати. И ја се сада излажем, кад изађем у срез, да ме опколи жандармерија и да нико самном не може ни једну реч да проговори. А ако Претседник Народне скупштине није у стању да исфорсира ту хитну одлуку од г. Министра унутрашњих послова, онда су његова обећања, која је овде учинио, само лепе речи, које немају никакав ефекат.

Ово је врло потребно изнети у Народној скупштини, јер се види каквим поступцима се гоне народне скупштине бити задовољан ако видим и целог овог Дома, јер је доста ако се пред народом обврка посланик па био он и из опозиције, а владини се обрукати не могу, јер ти у народ не иду, за њих иду средски начелници, жандарми и они писари који фалсификују изборне записнике. (Одобравање на левици).

Зато, господо народни посланици, ја морам да приметим да ћу са одговором г. Претседника Народне скупштине бити задовољан ако видим и ефекат, па да мене жандарми на терену не прогоне кад, рецимо, сад идуће недеље уђем у срез.

А иначе могу и ово да вам изјавим: да средски начелник Руп, — који је своју немачку нацију неверио, па се посрбио, испао кобајаги Србин, а ја сам испао кобајаги антидржавни, — улази са жандармима на биралише, отера претставнике листе пет шест метара далеко од стола за којим ради бирачки одбор и каже: ти седи испод листе која је прибијена на зиду, јер ти чуваш листу, а они његови несметано фалсификују за то време по његовој команди.

Али, пошто је толико много прошли пут за нас гласало, нису доспели толико да допишу гласача и онда су ишчупали листове. Раније су у општини Војвода Степа украли записник, пошто је Ј. Р. З. тучена.

Добро је да ова Народна скупштина утврди ове фалсификате, који доказују да се под данашњим режимом може фалсификовати и швиндловати и красти људе и народно поверење. (Живо одобравање на левици).

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, прелазимо на дневни ред. На дневном је реду: Наставак претреса извештаја Одбора за проучавање предлога трговачког закона.

Има реч народни посланик г. Милан Божић.

Милан Божић: Господо народни посланици, сигурно је да би се један овакав добар закон требао поздравити од стране целокупног нашег народа, који га већ 18 година чека. Сваки би се морао радовати напретку наше националне привреде, јер би овакав закон требао да јој ујемчи нормалан развој, без кога је она до сада била. Уопште је врло чудновато да се унификацији овако важне материје приступило тек сада, када је прошло 18 година и када је већ требало целокупно законодавство да буде изједначено.

Нажалост, одмах у почетку, морам истаћи да предложени трговачки закон неће донети оно што се од њега очекује. Он има тешких, озбиљних и крупних недостатака, који ће бити од велике штете нашим привредним интересима. Он је конфузан и његове конфузне одредбе даваће многобројне могућности злоупотребама од стране чиновничтва које ће га примењивати у пракси. Међутим, баш у трговачким односима потребна је безусловна прецизност, иначе привреда трпи штету, а и привредна иницијатива која је од велике важности за привредни полет спутава се.

Овај Трговачки закон не одговара ни привредној структури наше земље. Он је грађен тако као да ће бити примењен у америчкој или француској привреди, а не у привреди једне земље која је тек изишла из примитивних привредних облика. Према овоме закону изгледа да је наша земља велико-капиталистичка и индустријска а она је само земља аграрна и земља ситног поседа. Аграрни карактер и сиромаштво наше земље требао је да нађе свој израз у овој материји, али они који су правили овај закон нису о томе водили ни мало рачуна. То ће нам се наравно тешко осветити ако овај закон ступи на снагу.

Мени изгледа да је овај Трговачки закон донесен на исти начин као и највећи број наших закона, а ти су донесени једноставним копирањем иностранства. До какве апсурдности може овакав легислативни поступак довести нашу државу најбоље се може видети из Закона о државном рачуноводству, који је једноставна копија француског закона о државном рачуноводству, а који је нашу земљу спутао у бирократске кверге у којима се просто гушимо. За ово најбоље говори признање једног садањег активног Министра, који нам је овде недавно јавно признао, да је један високи чиновник невинно осуђен. До те осуде могло је доћи само зато, што имамо овакав закон о државном рачуноводству. Сви ови крупни недостатци, ради којих овај закон треба вратити натраг Одбору, постају још тежи, кад се узме у обзир да њиме на задовољавајући начин није решено питање учешћа страног капитала у нашој земљи. Да сама, господо, ствар буде јаснија, ја ћу вам неколико речи проговорити о страховитој експлоатацији која се вршила и која се данас врши у нашој шумској и рударској индустрији.

До данас та наша шумарско-рударска привреда нити је одговорила шумско-васпитним моментима, а још мање је одговорила нашој националној привреди. Ефекат ових експлоатација страховито је поразан у нашој националној привреди и са национално економског гледишта. До сада је он одговарао једино моментаним фискалним инте-

ресима и наравно прохтевима странаца и страних капитала, који нашу земљу сматрају својом колонијом. По данашњем начину експлоатације одоше без трага и оголише све наше поносне планине и наша национална добра, а уз то пропаде наша домаћа мала индустрија.

Ја сам и ранијих година износио у овоме Дому поразне цифре, колико су нашој националној привреди несреће учинили експлоататори, боље рећи девастатори наших шума, од којих су најжалост 90% били сами странци.

У вези, господо, овога Трговачког закона, ви ћете ми дозволити да вам у неколико речи изнесем многе страховите пљачке, које су извесни странци учинили у овој грани наше привреде. Међу многобројним страним фирмама, које су највећа зла нашем народу учинили, споменућу: „Кривају”, „Варду”, „Офај”, „Босна Боа”, „Угар”, „Грегрсон”, „Нашичку”, „Викторију”, „Дестилацију” д. д. Теслић, „Нихаг” и „Вибро”. Споменуте фирме само у једном једином периоду, оштетиле су државу са преко 300,000.000 динара и то: „Криваја” са близу 35,000.000 динара, „Варда” са 16,000.000 динара, „Угар” са 20,000.000 динара, „Грегрсон” са 15,000.000 динара, „Босна-Беговхан” са 6,000.000 динара, „Нашичка” са 9,000.000 динара, „Викторија” са 4,000.000 динара, „Дестилација” д. д. Теслић са 12 и по милиона динара, „Нихаг” са 13,000.000 динара и „Врхбосна” 3,500.000 динара. То се, господо, десило само у једном периоду, а сада можете мислити, шта су све ове фирме зла учиниле за читаве деценије, а шта оне најжалост и данас чине.

Једним јединим експлоатационим уговором, који је Фриц Регенштрајф склопио са нашом државом, оштетио је државу са 195,000.000 динара. То је, господо, установљено не само једном анкетом него и пресудом Државног савета. Једна од најстраховитијих афера поред „Феникса” и „Нашичке”, то је афера „Криваје”, о којој се говорило и у овоме високом Дому. У позадини ове велике афере јасно се види лик једног превејаног и окорелог варалице Фрица Регенштрајфа, који је, најжалост, кривицом наших државних власти, у згодан час побегао у Аустрију, где је успео да му се призна завичајност и држављанство, као и да се пред тамошњим земаљским судом ослободи казненог прогона за његова недела и крађе у „Криваји”, ради којих је и данас у току против њега казнени прогон.

Нама у Босни и Херцеговини по свему изгледа, да у Београду има извештан број људи на високим и упливним положајима, који показују извесну бољивост према Регенштрајфу или двоуме у том, да ли је он заиста нанео огромне стотимилонске штете „Криваји” и нашој држави, те да ли је он међународни хохштаплер високог калибра за каквог су га упознали сви они, који су дубље ушли и испитали целокупно замршено питање „Криваје.”

Ја ћу на првом месту да вам изнесем да је промет „Криваје” за шест година износио динара 538,884,260.43. Од овако огромног промета исказано је чистог пословног добитка око милион и по динара, а у исто време Регенштрајф плаћа камате у иностранству у висини од 81 и по милион динара. Пред Управним одбором предузећа он је све то са успехом сакривао и маркирао у своје

књиговодству и билансима, да би избегао плаћање течевинског, односно тековног пореза на те камате. Само Ајзлеру и Ортлибу, својим ортацима директно и индиректно предаје преко 71 милион динара. Поменуте своте дуговао је Ајзлер и Ортлиб Боденкредитаншталту и Кредитаншталту у Бечу и те тешке своте преbacили су на Кривају 1 јануара 1927 године. Све је то радила бечка канцеларија под управом Ф. Регенштрајфа. Самих путних трошкова исплаћено је Ф. Регенштрајфу, Ортлибу и сину Регенштрајфовом око 3 и по милиона динара, што значи да су примили дневнице по 1.600 динара дневно рачунајући да су путовали из дана у дан. Током тога путовања Регенштрајф је у Бечу потрошио и од „Криваје” наплатио за трошкове бечке канцеларије око 8 и по милиона динара. Све ове трошкове бечке канцеларије Регенштрајф је књижио у својим бечким журналима одакле је завидовачка канцеларија преносила позације у „Кривајине” књиге на рачун робе т.ј. на онај рачун за који наша финансијска дирекција у својој пракси не тражи спецификацију, јер је то најгломазнији рачун у књиговодству. На тај начин, сакрио је те огромне трошкове од пореске власти, па тако нису ти издаци ни унишли у пореске основице за поједине године. Поред тога, он је држао два аута: један у Бечу, за који је „Криваја” платила са издржавањем 948.000 динара, а други у Завидовићима за који је платила преко 450.000 динара. За сами летњиковац његова сина Павла платила је „Криваја” 905.000 динара. Све је он подешавао тако да би могао да сакрије од пореске власти и то на онај исти начин на који је сакрио и трошкове бечке канцеларије. Све је он то трпао на рачун робе због чега и није могло доћи пред очи органима Финансиске дирекције све до конца 1934 године, када је изасланик Финансиске дирекције из Сарајева заједно са судским вештацима прегледао књиговодство „Криваје”.

Поред свих наведених издатака Регенштрајфових „Криваја” је плаћала баснословне своте као плате Ф. Регенштрајфу и његовом друштву. Те плате износе 11,587.412.18 динара. И то му је било мало. Он је из „Кривајине” касе плаћао порез на ове плате, али не у Југославији, него у Бечу. Ти порези износе 1,553.520.25 динара. Кулминација злочина налази се у следећој чињеници: И поред милионских плата и поред свих наведених трошкова и изузимања новца из „Кривајине” касе, он је немилице дизао новац под разним неоправданим и недокументованим титулама за себе и своје друштво у износу од 13,123.145.78 динара. Поред свега овога, он је директно украо 7,856.991.07 динара у оним годинама када је већ почела опадати коњукура дрвета, а у истим годинама наплатио је све потраживање Ајслера и Ортлиба код „Криваје” новцем који је добијен на зајам из Енглеске од Фримана у висини од око 140 милиона динара.

Зато са овога места треба да чују заинтересовани Енглези да је њих преварио Фриц Регенштрајф а не југословенско предузеће „Криваја”. Регенштрајф је узео огромни новац од Енглеца Фримана, тобож у име „Криваје”, па је он лично и нико други преварно исплатио Ајслера и Ортлиба и оне повериоце које је он на штету „Криваје” пребацио на „Кривају”, пошто су раније били дужници Кредитаншталта и Боденкредитанштал-

та. Од свега Фриманова зајма ни једна једина пара није остала у Југославији. По овоме је јасно да Регенштрајф није тражио Фримана за „Кривају” већ за себе односно за своје рођаке странце.

Господо, поред ових многих злочина, изасланици Дринске финансијске дирекције у записнику од 23 октобра 1934 године установили су, да је Регенштрајф злонамерним билансирањем и прикривањем правог стања оштетио државу са преко 20,000.000 динара пореза. Овај је порез Финансијска дирекција накнадно разрежала, али су тадашњи чланови ликвидационог одбора „Криваје” који су били у рукама Регенштрајфа чинили све могуће сметње и отежавали да држава не би дошла до ових 20,000.000 динара. Они су пустили ликвидационом одбору то, а за читаво пословање нашој држави у облику пореза платио је г. Регенштрајф 75.000 динара од промета преко милијарде, а само туђој држави платио је из „Кривајине” касе на име пореза за њихове плате преко милијон и по динара. Ја ћу, господо, само да поменем, да када је по налогу бечког Земаљског суда тамошња полиција претражила стан г. Фр. Регенштрајфа, онда су нашли код њега према записнику Савезне полицијске дирекције у Бечу од 17 маја 1933 године Бр. С. Б. 6736-33 у готовом новцу и благајничким записима вредност од округло аустријских шилинга три милијона сто хиљада, што износи округло 27,000.000 динара. Ова сума готовине, не узимајући у обзир његову палату у Бечу која прелази преко 10,000.000 динара и његову осталу имовину милионске вредности, која се затекла код Фрица Регенштрајфа у моменту претраге, свакако је карактеристична и баца јасно светло на њега као најобичнијег пљачкаша и модерног гангстера.

О махинацијама и злочиначким поступцима Фрица Регенштрајфа биће ових дана готова цела једна књига, да се пред лице нашега народа изнесе један страховит пример, како је наш народ и нашу државу неколико година пљачкао један обичан пустолов, наносећи нашој држави и нашем народу не само огромну материјалну штету, него и рушећи у иностранству и међународној финансијској пијаци наш државни и народни кредит.

Поред овог жалосног примера има још много оваквих примера код нас у Босни и Херцеговини, које због краткоће времена нећу моћи сада да споменем, али морам да напоменем да, нажалост, од ослобођења па до данас све те странце, не узимајући у обзир честити страни капитал, штите наши људи, сигурно ту у Београду. Зато, господо, у овом Трговачком закону мора бити наглашена пуна економска слобода наше нације, без које је политичка слобода само једна романтична заблуда. Зато би, господо, требало тражити најстрожију контролу над деловањем страног капитала у нашој земљи и добро дефинисати појам његов, што овај закон није учинио. Последња афера са „Нашичком”, „Фениксом”, „Кривајом” итд. упозориле су нас на једну тешку опасност, која прети нашем националном достојанству од неконтролисаног и необузданог деловања страног капитала. Не сме се, господо, дозволити, да тај неконтролисани капитал нашу нацију и нашу земљу, коју смо ми откупили најчеститијом и најдрагоценијом крвљу, даје тај страни капитал својим колонијалним пашалуком. (Одобравање на левици). Оне изроде који су у служби компромитованог страног

капитала и који врше најгора издајства према својем народу, треба, господо, попети на срамни стуб, јер су донели највеће зло овој земљи — корупцију. (Повици на левици: Тако је!)

На концу молим вас, господо, да сами просудите након свега овог што сам изнео, да ли је наша држава овим законом довољно заштићена од страног капитала. Члан 500 и следећи чланови предлога трговачког закона, који је ту пред нама, тако су стилизовани, да страни капитал може у нашу земљу улазити и пласирати се у њој тобож као домаћи и да има све привилегије као и наш најмани трговац и идустријалац. Када се, господо, о томе добро промисли, ја препуштам вашој савести, да ли се може гласати за овакав предлог трговачког закона, какав је предложен или не може. Што се мене тиче, господо, ја изјављујем, да нити могу гласати, а с обзиром на све горе што сам изложио, нити могу примити одговорност ни пред народом ни пред будућим нараштајима за овако доношење закона. (Одобравање на левици — **Манфред Паштровић**: Молим за реч.)

Потпретседник Фрањо Маркић: Има реч народни посланик г. Паштровић да говори о повреди пословника.

Манфред Паштровић: Господо народни посланици, сваки дан се догађају аномалије у овоме Дому, па смо тако ми и данас пред једном немогућом ствари, или да је назовем аномалијом! Док пленум Народне скупштине ради, у исто време ради и Финансијски одбор. Господо, нигде у Пословнику није баш изрично речено да не може тако бити, али по самом духу Пословника не може истовремено да ради и пленум Народне скупштине и Финансијски одбор.

Ја тражим од Господина Претседника да ми растумачи како бих ја могао да присуствујем и експозеу Господина Министра Спахе, који ме веома интересује, и овој дебати о Трговачком закону, која ме такође интересира. Или има да ради пленум или Финансијски одбор, а једно и друго не могу истодобно да раде. Зато молим Господина Претседника или да прекине седницу пленума или да замоли Финансијски одбор да он прекине свој рад и да његови чланови дођу овде да слушају дискусију о Трговачком закону који је на дневном реду.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господине посланиче, ја сам Вам дао реч јер сам мислио да ћете говорити о повреди Пословника.

Нигде у Пословнику не стоји да се не могу паралелно одржавати седнице пленума и Финансијског одбора. Међутим, ви ћете схватити, да је апсолутно потребно да Финансијски одбор чим пре заврши свој рад, како би државни буџет могао што пре доћи пред пленум, који ће га свестрано претрести. Ако постоји добра воља и добра жеља г. г. народних посланика да учествују у раду било једног било другог тела, ја мислим да се то ипак може подесити.

Реч има народни посланик г. Војислав Лазић.

Војислав Лазић: Господо народни посланици, шта је циљ трговине? Морамо прво то да се запитамо, па онда да погледамо стање какво је у нашој земљи у погледу трговине, и онда да пређемо на сам овај закон и да видимо, да ли он задовољава правду и интересе нашег народа. Циљ је трговини да врши размену добара међу поје-

динцима. Али, како се данас врши размена тих добара? Да ли се врши на добро или се врши на штету народа. Узалуд Влада говори да је постигла ваздан некаквих резултата за време од како је она на управи државе, јер она није постигла ни у чему никаквих резултата, па није постигла ни у погледу наше трговине. Очигледно трговина се врши на штету најширих слојева нашег народа, а нарочито и у првом реду на штету сељака и на штету сиромашног света, а на корист великих капитала и великих богаташа, како наших тако и страних. Влада наша, противно ономе што говори, иде овим путем и помаже крупне капитале, који сачињавају један мали број људи и помажући њих она штети огроман број нашег народа.

Ја ћу прво да пођем са владином Уредбом о откупу пшенице. Шта је ту Влада урадила? Она је казала одређујемо цену пшеници. А како је ту цену одредила, ми смо видели. Како се завршила трговина са пшеницом? Очигледно на штету нашег сељачког народа. Од сељака је пшеница купована по 80, 100, у најсрећнијем случају по 120 динара, а после она је отишла по 150, 160, па и 170 динара, онда када сељак није имао пшенице за продају. Тај очигледан и маркантан начин рада ове Владе показује, да је она претставница великог капитала, а да је најмање заштитник и преставник сељачког и радног народа уопште. Постоји код нас Привилеговано извозно друштво и, каже се, да је њему циљ да помаже наш извоз, док, међутим, господо, Привилеговано извозно друштво стоји у нашој земљи као једна установа да кочи наш извоз, да га штети и на крају да оно баш буде то, које ће помагати да се од сељака што јефтине купе; уместо да оно постоји као једна установа која ће дати сељаку за његове производе боље цене. То друштво постоји баш супротно томе, постоји да те цене обара и да те цене снижава и преко тога Привилегованог извозног друштва да се опет користе само они, који су томе друштву блиски и који су тим друштвом пријатељски заштићени.

Сад имамо Уред за извоз стоке, и за њега се каже, ето још једне установе да подигне наш извоз, међутим и ту се ради тако, да сељак не добија праву цену за извоз стоке, но то добијају пријатељи оних који заседавају у томе Уреду. И сад, господо, кад проконтролишемо рад те установе, која се зове Уред за извоз стоке, онда можемо казати, да је и та установа створена за експлоатацију сељака.

Господо, овај закон обухвата у исто време и банкарство. Ја нисам стручан ни за трговину ни за банкарство, али онако ценећи сам живот народни и по здравом разуму, ја сматрам да је врло незгодно да се у истом закону уређују и трговина и банкарство. Ја мислим да се на овај начин банке постављају у исти ред са трговцима, и њима се даје једно првенство да оне руководе целокупном трговином, док ја сматрам да је требало посебно донети Трговачки закон који би обухватио трговце и трговину као трговину, а за банкарство донети посебан закон, јер овако оба ова питања решавају једним законом, неће донети добра резултата ширим слојевима народа. Ми смо имали великог искуства са нашим банкама и са банкарством у земљи. Ми смо имали врло честих оснивања банака, тако да се може слободно рећи, да су банке ницале као печурке, али те су банке очигледно пљачкале на-

род, мада су приликом оснивања давали такве на-
мамљиве прогласе и обећања да су се људи чу-
дили, шта све они дају. Банке су у својим обећа-
њима нудиле људима зајмове и обећавале им исте
са невероватно малим интересом и казале им, да
ће им поред јевтиног зајма дати и акције на ко-
јима ће имати велику ренту, да ће они који постају
акционари тако једног великог завода добијати
велике зајмове са јевтиним интересом а поред
тога и велику дивиденду од акција. Тако да је ла-
коверни свет почео да се задужује по 20 па и 30
хиљада динара и да се уписује за акционаре, до-
бивши од тих завода половину у акцијама, а дру-
гу половину у готовом новцу са каматом врло
јевтином, од 24 до 30 на сто! Наравно, те су банке
доцније испропадале, а сељаци који су преварени,
грцају данас под великим теретом задужења, док
акције које имају у рукама не вреде ништа.

Ја не видим у овом закону никакво спреча-
вање таквих момената. Ми ћемо имати то исто у
будућности и према овоме закону. Господо, према
овоме је Аграрна банка сада трговац. Она је била
трговац и раније, а оно што је баш најжалосније
и што је за сваку осуду то је, да је државни по-
влашћени новчани завод остао трговац, у место да
он буде завод за оно чему је био и намењен и
због чега му је и дато име Привилегована аграрна
банка, па да је као таква заиста спасила сељака и
наше село, како се и агитовало у моменту када је
била основана. Шта је радила та банка? Она је
имала за циљ постизавање што већег просперитета,
и имајући то за циљ, она је давала зајмове по врло
великој каматној стопи. Она је давала зајмове са
10% интереса и казало се онда: Узмите зајам код
Привилеговане аграрне банке и раздужите зеле-
нашке дугове, ослободите се зеленаша и зеленаш-
ких банака јер ова је банка ваш спасилац. Наш је
сељак отишао у Аграрну банку, задужио се, платио
зеленашима дугове, јер су они били ставили инта-
булацију на његово имање, а оним што је примио
на каси, он је већим делом платио дужну порезу
и није видео ни пет пара од оног новца на који је
признаницу потписао, зато, што је каматна стопа
код Аграрне банке висока и што је наступила по-
љопривредна криза. Мало по мало дошли смо до
тога да народ не може да одговара својим обаве-
зама код Привилеговане аграрне банке; зато је
дошао моменат да банка преузме целокупно имање
које је задужено код ње, било да попусти на неки
начин. Другим речима, Аграрна банка имала је по-
стати сопственик целокупног имања код ње зало-
женог, дужници су имали да постану пролетери
и да се селе са свога имања или да се нађе неки
начин да се људи спасавају, а тобож ова је Влада
извршила једно спасење: донела је Уредбу о раз-
дужењу земљорадника и у ту Уредбу ушла је и
ова Аграрна банка. Сада да видимо, какво је спа-
сење сељацима дошло према уредби владе Стоја-
диновића. Видели смо, какво је прво спасење било,
а сада да видимо, какво је оно друго спасење које
се зове Уредба о раздужењу земљорадника. Агр-
арна банка по тој уредби смањиће, и то не да
мора, него ако хоће, до 25%, али претходно у то
се има урачунати заостала камата, неплаћена по
оним прописима који су дотле владали, наравно
9, 8 или најмање 7% па тек онда ће се смањити
25% и то ако банка хоће и коме хоће. Сада ја
питама, шта ће се то смањити? Ништа се неће сма-
њити него само она неплаћена камата а главаница

остаје иста. Камата је смањена на 5% за у будуће,
која је опет велика и неиздржљива, јер земљорад-
ња не доноси никакав чист приход и сељак неће
моћи ни у будуће да плаћа овако високе камате.

Велики картели овим законом су не само остав-
љени да и даље раде, већ су и нарочито помогнути
и зато ће бити сигуран напредак великих картела,
као што су Бата и Та-та и њима слични. Они ће
у црно да завију многе сиромашне људе у овој
земљи. Трговина на велико је таква, да очигледно
експлоатише и пљачка људе у толикој мери, да
просто цео народ, сељаци, занатлије и поштени
мали трговци служе томе крупном капиталу.

Даље, господо, сам овај закон, овако како је
написан, и сувише је дугачак и компликован. А
закони који се тако пишу, закони са великим бро-
јем параграфа, — овај их има 500 и неколико —
такви закони никад нису били добри. Добри су они
закони који су кратки и јасни и у којима се може
да снађе и прост човек. Ми треба да пишемо за-
коне за наш народ, а наш је народ прост и не-
школован, а ми, међутим, пишемо законе само за
школоване људе, за оне који могу да их разуму,
за адвокате којима треба ти закони да послуже
као инструмент како ће помоћу њих што лакше
доћи до зараде, а не служе сељачком народу. По
оваквим законима, какви су ови, прости људи не
могу ништа да знају.

Ја, господо, припадам једном покрету који у
погледу трговине и у погледу размене добара међу
људима има гледиште сасвим супротно овом да-
нашњем. Ја припадам земљорадничком покрету и
овај покрет тражи размену добара путем задру-
гарства. Данашњи систем трговине путем капита-
лизма неодржив је и мора на крају крајева да
пропадне. Он ће одвести у комунизам, и он томе
очигледно и води. Док на једној страни имамо
људе који немају хлеба и не могу себи да нађу
посла и запослења, обијајући прагове богаташа,
како би само себи зарадили кору хлеба, дотле на
другој страни имамо људе који зарађују по 20
или 50 милиона на годину. Ако тако продужимо
и даље, онда ћемо морати отићи право у кому-
низам. Да тога не би било, ми тражимо да се нађе
начин којим би се спречила та бездушна експло-
атација, а то се може учинити ако се заведе раз-
мена добара путем задругарства, која ће бити пра-
вична и којом ће сваки у овој земљи моћи бити
заштићен и бити му омогућено да нађе себи посла
и зараде.

Кад будемо ми доносили законе у томе правцу
и кад будемо имали један трговачки закон који
ће бити потпуно на задружној основи, по коме ће
се све што год се у овој земљи буде радило у по-
гледу размене добара радити путем задругарства,
све одоздо до горе и од горе до доле, и када буде
наш целокупан извоз на задружној основи и када
буде наш увоз на задружној основи, онда ће сваки
бити правично заштићен који у овој земљи хоће
да ради и поштеним путем да дође до зараде. Кад
се буду ти многобројни посредници између сељач-
ке колибе и оне велике фабрике уклонили и кад
се буду онемогућили они картели који данас по-
стоје, и кад се буде онемогућио овај бездушни
капитализам, овако душмански како данас постоји,
онда само може наступити боље доба.

Господо, овај закон какав је, на чисто капита-
листичкој основи, повлашћиваће оне који експло-
атишу радни народ а налазе се у капиталистичким

врховима горе. Не можемо сматрати да сељака експлоатише ситан трговац који на пијаци ради и који је у непосредном додиру са народом, него за експлоататора морамо сматрати оне горе највеће, онога који не сеје, који неће да сеје, кога се не тиче ништа како је напољу време, него седи у његовој канцеларији, поред касе, гледа у берзу и берзанске курсеве, распитује се колико је посејано пшенице и кукуруза и како је све то родило. И ми сејачи сејемо и наша је сетва, али оно што је главно, њихова је жетва. Он ће кад дође жетва и ако није сејао и ништа није радио, згрњути главни приход у свој џеп и због тога што се ти људи повлашћују овим законом, ја изјављујем да ћу у начелу гласати против овога закона. (Пљескање на левици — *Манфред Паштровић*: Молим за реч о повреди Пословника).

Потпретседник Фрањо Маркић: Има реч народни посланик г. Манфред Паштровић да говори о повреди Пословника.

Манфред Паштровић: Господо народни посланици, § 50 Пословника гласи: „Претседник Народне скупштине, кад примети да у Скупштинској дворани нема довољно посланика, може наредити да се изврши прозивка.”

Пошто овде нема довољно посланика, то молим Господина Претседника, да у смислу § 50 Пословника изврши прозивку да би видели, колико народних посланика има овде на дужности.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, ја молим народног посланика г. Паштровића, да се не изражава овако као да је ово што радимо шегачење са народним посланицима и Народном скупштином. Ја видим, а и сви видимо, да је незгодно да једновремено раде и пленум и други одбори, али овде се сад ради о једном законском предлогу који је већ једанпут претресан у пленуму, па скинут са дневног реда, па не можемо дозволити да се сад поново скида са дневног реда и после поново по трећи пут ставља на дневни ред. Међутим, што се тиче присутности народних посланика, многа господа народни посланици су у овој згради и кад буде потребно они ће бити ту.

Ја молим г. Паштровића да се не изражава на тај начин као да је ово шегачење са посланицима и Народном скупштином, јер, ја сам сигуран, да кад господин Министар правде, односно Владин повереник буде давао експозе, да ће господа колеге бити ту. Можда сада свршавају друге своје посланичке дужности у вароши по надлештвима.

Осим тога, што се тиче примедбе г. Паштровића да нема довољно присутних посланика, било би потребно да се поднесе писмен захтев да нема кворума. Међутим, ја мислим да у овој згради има кворума и ја вас молим да наставимо овај рад.

Реч има народни посланик г. Милан Вукићевић.

Милан Вукићевић: Пре него што би прешао на говор о овом законском пројекту сматрам за дужност и ја да у вези говора г. Паштровића учиним исте примедбе. Мени није ни најмање пријатно што су толико господа народних посланика отсутни и не присуствују овој тако важној дебати. Јер, господо, кад дође до гласања, та господа, која нису овде присутна, не знам како ће се оријентисати кад нису чули третирања посла-

ника овог законског предлога, него ће се наслањати само на оно што буду чули из реферата г. Министра правде, односно из реферата Владиног изасланика, који је овде присутан. Дакле ја поткрепљујем од своје стране протест г. Паштровића.

Прелазећи на ову главну ствар имам да изјавим да сам ја као члан скупштинског Одбора који је расматрао овај законски предлог учествовао у свима седницама за време рада овога Одбора.

И ако је овај законски предлог годинама рађен ипак је он у одборским седницама свршен врло брзо, такорећи за 24 седнице. Зашто се тако брзо радило ја не могу сад да тврдим, али видео сам да се стално инсистирало да се што пре са овим законским предлогом сврши у Одбору, да би могао доћи пред скупштински пленум. Тада је скупштински пленум сигурно био без законских предлога и требало је што пре да овај законски предлог изиђе.

Стога питања која су додирнута овим законским предлогом нису довољно ни проучена. Није било могуће један законски предлог који има 515 параграфа, са образложењем, које је далеко опсежније него што је и сам овај законски предлог, прегледати и свршити као што треба. Чињене су примедбе и Изасланик Министра трговине г. Шкерљ, професор универзитета у Љубљани, био је тако љубазан да на сваку примедбу да одговор.

У већини случајева остало је се при оном законском пројекту, а у малом делу усвојене су примедбе, које су падале са наше стране. Наравно да је ту имала утицај већина приликом гласања, а мањина је саслушана и због тога је постојало одвојено мишљење мањине, о коме је јуче говорио г. Мохорич. Г. Мохорич у своме говору додирнуо је важне чињенице укратко и јуче објаснио цео његов став приликом нашег рада у одбору.

Ја нећу да понављам то што је рекао г. Мохорич, ја ћу да пређем преко тих напомена, наравно сматрајући да су оне довољне да обавесте господу посланике о ономе што је рађено у Одбору од стране одборске мањине. Сам Закон трговачки веома је опсежан, јер су и питања која он третира веома опсежна и веома крупна. Да би видели која сва питања додирује овај Закон и у које односе све он засеца, ја ћу вам прочитати § 1 тога Законика: У смислу овога Закона трговац је ко се у виду привредног занимања у своје име бави неким од ових послова:

1) Прибављањем и отуђивањем покретних ствари било да се отуђују непромењено, било обрађене или прерађене, као и прибављањем и отуђивањем вредносних папира;

2) примањем обрађивања или прерађивања покретних ствари за друге, у колико то пословање премаша обим омањег заната;

3) примањем осигурања;

4) банкарским, мењачким или берзанским пословима;

5) примањем превоза ствари и лица по мору и по ваздуху а по копну или унутрашњим водама само ако се превоз врши у већем обиму; пословима вуче половних направа;

6) пословима комисионара, отпремника и складишних пословима;

7) пословима трговачких заступника и трговачких посредника;

8) издавачким (накладним, заложничким) и другим пословима трговине књигама и уметницама;

9) пословима штампара у колико то пословање премаша обим омањег заната.

Дакле, то су главни послови а изузетни су одвојени који се сматрају омањим. Ситни трговци пиљари итд. одвојени су и за њих је остављено да се расправи Уредбом. Као што видите један велики делокруг трговачких послова обухвата овај пројекат Трговачког закона. Кад би се ови послови третирали у закону само са материјалне стране, кад би се узела начела која су потребна да се спроведу кроз један закон, овај Закон не би био толико опсежан и толико велики као што је сада, али у овај Закон ушле су и одредбе које нису начелног карактера него су више одредбе споредне вредности. Зато је овај Закон тако опширан, и у њему ће се врло тешко снаћи онај који није руковао законима па чак и онај који је законом руковао. Тешкоће овога Закона су такве природе да ће многи који су се до сад бавили трговином одлучити да трговину напусте, да ће многи новчани заводи који су се до сада организовали и радили, престати да раде, јер ће то бити лакше за њих него да се подвргну одредбама овога закона које су веома тешке. Овај Закон предвиђа много тежу контролу него што је до сада и одговорност тако велику да је то немогуће да један новчани завод може да прими. Ја сам сарађивао дуже година у банкарским акционарским друштвима и мени су добро познате све ствари које овај Закон третира. Ја мирне савести могу рећи да ће овај Закон у примени бити неизводљив. Довољно је само да вам кажем ову једну одредбу у Закону о поништавању закључка по тужби. То је једна одредба која гласи: „тужбом се може тражити поништај закључка Скупштине ако с њиме вређају закон или правила, или ако је закључак противан добрим обичајима у пословном животу и иде за оштећење ма и једног деоничара или може да штети друштвене интересе”.

Добри обичаји то је растегљив појам неприменљив у пракси, и ми смо нарочито инсистирали у Одбору да се то изостави. Код нас у трговачким пословима ништа се не ради по обичају. То може бити само код ситних трговаца на селу, а код већих трговаца обичаја нема. До сада је, господо, постојао надзор Министра трговине. Министар трговине као надзорна власт, имао је право да увек одреди свога изасланика да прегледа рад управног и надзорног одбора и да да директиву ако се ради нешто неправилно, или ако налази да има злоупотребе да оптужи управни или надзорни одбор. По новом трговачком закону то излази из компетенције министрове, и ствара се друга инстанција која ће те послове да врши.

Овај Закон кад је рађен, рађен је сигурно по законима странам. Ја најмање налазим овде у овоме Закону одредбе које је обухватио наш Трговачки закон. Ми нисмо оскудни са трговачким законима, са меничним законима итд. Ми имамо за целу нашу територију израђен Трговачки закон и за све покрајине. На пример, ми имамо Закон о акционарским друштвима, који се односи на територију наше предратне Србије и Црну Гору. Наш Трговачки закон проширен је и за Црну Гору

марта 1921 године. Имамо Закон о оснивању акционарских друштава на територији Хрватске, Славоније, Бачке и Барање, од 30 марта 1922 године, са изменама у § 141 и 142 Финансијског закона за 1934/35 годину. Имамо Правилник од 15 јуна 1922 године, који говори о примени Закона о оснивању акционарских друштава на територију Баната, Бачке и Барање од 1922 године и на територију Хрватске и Славоније.

Ту се знају трговачки узанси, зна се шта и како трговина има да ради. Дакле, „тужба за поништај закључка, противног добрим обичајима, може се подићи за годину дана од доношења закључка” Скупштина акционара доноси закључак на збору акционара. Тај закључак и ако је прошао потребну инстанцију одобрену од надлежне власти, ипак није дефинитиван, јер у року од године дана, може се наћи један, који ће казати: овај закључак је противан обичајима, који владају у трговини и подигнути тужбу. И та тужба непријатно ће дејствовати на онога који ради по заводима. Није пријатна ствар имати посла са људима, који ометају рад било из личних разлога, било из материјалних итд. То је један случај, који је сада новина за наше трговачко законодавство. Има дакле случајева, многи су изложени у новом законском пројекту, у којима може да се подигне тужба против скупштинских закључака. То би било сувише далеко кад би вам ја то излагао, али могу да вам кажем, да ни један закључак скупштински не би могао да прође, ако се неко навеже да прави неприлике заводу, да подноси тужбу и омета извршење закључака скупштинских.

Има још других ствари, које се тичу управног и надзорног одбора, и ту се уводи по § 39 ревизијско повереништво, дакле неко повереништво, које има право да врши преглед рада једног деоничког (акционарског) друштва.

Као што сам напред навео, ми имамо Трговачки и Менични закон, Закон о удеоничарским друштвима, имамо Трговачки закон за Босну и Херцеговину и Закон о осигуравајућим друштвима од 1922 године, код којих нису недостатци и неке тако велике празнине да бисмо морали да журимо са доношењем овог Трговачког закона, који може бити неће бити у складу са новим Грађанским закоником који има да се ускоро донесе и који је, као што је рекао г. Министар правде у Финансијском одбору, при крају да се заврши и изнесе пред Народну скупштину.

Грађански законик је у тесној вези са Законом о акционарским друштвима. У наш стари Грађански закон унет је и Трговачки закон, јер је са њим у тесној вези. Сада ако би се овај Трговачки закон засебно донео а после тога дошао Грађански законик, настала би једна дисхармонија у извесним питањима, тако, да би се морао подврћи ревизији овај Трговачки закон. У образложењу, које је дао Изасланик г. Министра трговине, у овоме закону то се и признаје. И тамо се казало да је Грађански закон у тесној вези са Трговачким законом. Али се претпоставља да Грађански законик неће бити скоро дефинитивно свршен. Та је претпоставка произвољна, ако се узме у обзир да је пре неки дан Министар правде казао у Финансијском одбору да ће Грађански закон бити ускоро готов, онда та претпоставка има сасвим да отпадне. Да бисмо имали један Трговачки закон како треба, ја сматрам да са овим законом не треба жу-

рити већ да треба да га вратимо у Одбор да га Одбор детаљно прегледа и проучи и из њега извади оно што претставља материјалну страну овог закона, а све остале одредбе које се тичу извршења овога закона да се засебно регулише једном уредбом као што је то урађено и са другим законима.

Ми на пример, господо, имамо после рата донесен Закон о унутрашњој државној управи, а имамо и Закон о извршењу тога закона. Дакле имамо сам Закон с једне стране а с друге стране Закон о извршењу тога Закона. Јасно је да је потребно да се и овај Закон трговачки пречисти па да се у њега унесе само оно што је главно као материја, а да се издвоји оно што треба да буде као поступак за извршење тога Закона. Иначе ако бисмо журили, ефекат овога Трговачког законика направио би врло непријатан утисак на наше привредне кругове, и последица тога била би да би многа акционарска друштва морала да ликвидирају и многе веће трговине морале би да обуставе свој рад. Јер ко ће, господо, да пристане да ради по овоме Закону који предвиђа тако драконске казне. Предвиђа се на пример поред казне затвора још и новчана казна од 100.000 динара. То је тако једна велика опасност за онога који буде радио под овим Законом да нико неће пристати да под њиме врши трговачки послове.

Те казнене мере су апсолутно депласиране у трговини и у раду акционарских друштава, када се зна да Кривични закон предвиђа извесне строге казне за она лица која праве злоупотребе и која се користе на штету акционара и на штету приватних лица.

То је углавном што сам имао да кажем и налазећи да овај законски предлог није довољно обрађен да се о њему решава у Скупштини, ја ћу гласати против.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, реч има народни посланик г. Миленко Глишић. (Миленко Глишић: Господине Претседниче, ја бих Вас молио да ту буде и г. Министар трговине и индустрије.

Миленко Глишић: Уважене господо колеге, овај моменат о коме ми данас расправљамо, можда изгледа да је то ситна ствар, али ја мислим да је то једна веома крупна и тугаљива ствар. Ми сви овде осећамо и знамо муке, незгоде и тешкоће које притискују целу нашу земљу. Већина је вас из унутрашњости и пролази кроз своје изборне реоне гледајући вапај и крик како селџака, тако занатлије и трговца. Овде је на дневни ред изнесен Трговачки закон да се о њему третира. Ово ми изгледа као кад умре човек па му траже девојку да га венчају. Овај закон је изнесен пред нас као да смо ми каква деца. Луче су нам казали да је тек отштампан и одједанпут нам га сервирају и кажу: ево вам, дајте ваше мишљење. Ја мислим да је то један грех и погрешка. Јер, овакав закон не изгледа може бити свакоме важан, али сваки који је привредник и дотиче се привредника, он ће знати да је то једна веома скупоцена и драгоцена ствар.

Г. Министар спремио је некакве ноте да игра валцер на мртвом телу. Он нам је спремио некакав закон а није нам изнео прво живот, није нам казао шта смо урадили и шта је урађено за ово време док је он био Министар и за време периода

од једне или две године како наш народ и како наша привреда умире или живи. Пођите, господо, од Мостара, Сарајева, Ужица, Шапца, Заграда, Бање Луке, Љубљане, ви ћете свуда видети порушене темеље привредног живота. Све старе фирме, сви пословни људи су у очајању и крику. И код занатлија то исто видите а такође и код трговаца.

Ја жалим што г. Министар трговине и индустрије није ту да му кажем, поред ранијег нашег разговора са осталим посланицима, да он прво излечи болесника, па после тек да га шаље на фронт. Он се није бавио нигде, нити је обишао ни Мостар, ни Шабац, ни Ужице, ни Ваљево, па да види живот и да онда пред Владом и пред Парламентом изнесе оно што он заступа, што брани и што претставља. Видите какво је стање данас. Везане су руке пословном привредном човеку. Ја ћу само да се дотакнем мог краја ужичког. Тако је и по другим крајевима. Шта је сада дошло? Створен је неки завод, уред са неким чиновницима богзна одакле. Они знају само једно, наиме да пословном свету кажу: плати порезу, плати дажбине, а не питају га како живи.

Незгодно је да се тако изразим али верујем, да ће и вас као и мене заболети срце, па има и вас чиновника који исто тако мислите као што мислим и ја, јер нам кроз срце прође језа када н. пр. видите, како поједини људи и послован свет пропада, јер им је избивено из руку са неким „Призадом“ и Уредом и, примера ради, навео бих много случајева у разним местима и ево једног случаја: Једна најбогатија кућа, која је чинила част томе крају, кућа Миловановића, из Бања Луке; таквих има стотина хиљада угледних кућа које су данас дошле до просјачког штапа и то од неких „Призада“ и Уреда, све им је распродано и упропашћено. Одузет им је њихов лебац и пренесен на неки уред. Тај опет уред има своје конзорције и компањоне у Прагу, Бечу и Београду, који руше темеље ове наше куће. (Одобравање на левици) Ја сам господину Министру трговине и индустрије то говорио неколико пута, и то не само ја него и сви моји пријатељи и другови, па сам му и писао и почео и преко јавности да пишем и наравна ствар од свега тога ништа није било. Ја ипак верујем у др. Милана Стојадиновића, да он зна шта је поштење, да он то неће збацивати, јер, можда, ни он сам, као што не знам ја шта се ради у мојој кући, не зна увек шта се ради у овој нашој заједничкој кући — држави. (Одобравање)

Хоћу да вас замолим, господо народни посланици, да ми овај Закон не само не примимо него да га осудимо, јер би био грех, била би срамота када би Парламенат данас примио овај пројекат закона гласајући за њега. Кад будемо отишли пред наше бираче они ће нас запитати: „Па шта би с вама?“ А ми ћемо одговорити: „Па гласасмо!“ А што сте гласали? „Не знамо!“ Ви видите, господо, па види и господин Министар, какав крик обузима овај наш пословни свет. Све је дошло у питање. Свуда стечајеви а немојте се чудити ако једнога дана све буде отишло у лево. Ја сам човек од посла и идем од града до града, сматрајући то својом душевном обавезом, да видим како и на који начин иду послови у овој нашој држави. И свуда видим тешкоће и муке. С тога вас молим, да овај пројекат не само не примите и не вратите

Одбору него да затражимо од Министра, да по овом пројекту прво затражи мишљење комора, и да се не стварају нови намети на пословне људе. Извините ме што сам говорио жустро, то је зато што ме све ово боли као пословног човека. Напоменуо сам малопре шта се ради у томе Уреду и Призиду. Милијарде су а не милијони у питању. Нико неће да се упита, зашто се народ буну и шта тражи. Има чиновника који тамо све сиктеришу и само што га не терају из тога Уреда. Зар смо доживели да будемо у овој држави пасторчад а не слободни грађани. Ја сам господина Министра извештавао да у Прагу, у Бечу, у Берлину и Каиру постоје читави конзорцијуми везани са Уредом за разне гешефтџе са појединим чиновницима. Ја сам то и преко новина казао. Кад би мени дали пет година да управљам са Уредом и „Призадом“ пристајем исплатити 3½ милијарде колико износе земљораднички дугови. Ево како. Молим вас, када би мени неко дао да тргујем са целом земљом, да цео капитал земље и јаја, и кокошке, и говече, и свиње, као и све продукте, који иду преко Уреда и „Призада“, да све то буде у мојим рукама и да ја то продајем, будите уверени да ћу постати најбогатији човек и да бих своју реч откупио. Да вам поменем опет један пример: Наш Уред је ту скоро продао 2.500 ком. волова за једну страну земљу, којој су продата жива говеда по 7,30 дин. док је произвођачу плаћено једва 3,50 дин. по килограму. Ја сам уверен, да и томе Уреду није обрачунато ни 5% у корист неког фонда, који би имао да послужи унапређењу привредног живота, него је све отишло онако на алиш-вериш као на свадби.

Дакле, господо, ја жалим опет што г. Министар трговине и индустрије не присуствује овој седници, јер је незгодно да ја говорим а да он не слуша, јер би то значило да можда ја овде набацијем нешто што није тачно. Ја бих желео да је и он ту, па да побије извесне ствари које ја износим, ако је у стању. Тако, господо, пре неко вече била је једна седница у Уреду и тамо је дошао један јеврејин, мислим Хартман, како ли се зове, из Суботице, не могу име да му потрефим, који се толико осилио, јер је у тесној вези са Уредом па је захтевао да се седница води на немачком језику пошто он није за 20 година научио наш језик али је научио да врши операције у нашој земљи, зато што је он добио за извоз око 300 вагона свиња, па да не би знали ови наши јадници који носе самаре. Он каже: Нисам научио српски. И знате ли, господо, да је то учињено. Па, докле ћемо ми продавати ову нашу несрећну мајку, па зар ми у нашој рођеној кући да дозвољавамо да тако буде! Па то је грех, господо!

Да вам кажем још једну жалосну ствар. Ја сам г. Министру, и поред мога упозоравања путем јавности, баш пре неколико дана казао: „Г. Министре, спрема се једна нова хохштапелерска банда која хоће опет неко ново извозничко друштво, на челу Ђорђила Грбовића и осталих који су оперисали са државним добром“. И он ме је примио и казао ми, да ће ту банду растуриати. Шта је учинио г. Министар? Није овде да га питам. Он ми је казао да неће дозволити да се та правила повреде и то удружење оснује. А знате зашто? Зато што неки Ђорђило има компанију и врши операције, некад се звао Аврам Леви а сад се зове Аврам Десни, сад је његова компанија под другим именом, али ипак то је исто, и они добијају и про-

дају по стотине вагона масти и свиња, као и остале продукте а шта би било да један наш трговац добије тако нешто, а не неки Моп или Воп. Ја сам г. Министру казао: Ја ћу морати замолити г. Претседника владе да он види кога он вуче на томе броду, за кога он одговара, да он расмотри ко баца шљам на његов образ. Ја вам кажем, немојте више да се замајавате, јер ће господа стенографи све ово забележити и једнога дана ће изаћи на видео, па ће се, господо народни посланици и другови и ваша деца стидети како сте спремали нове ланце за тај мученички радни свет. (Одобравање на левици).

Ја сам г. Министра молио не само за ту ствар, него сам га молио да не дозволи оно што се догодило у Смедереву са оних 3.000 вагона репе, да се не дозволи, господо, јеврејским шпекулантима да неоткупе од произвођача репу него да им та репа пропадне. И ти шпекуланти су казали: машине су демонтиране и не можемо да примимо. (Министар пољопривреде Светозар Станковић: Примили су!) Да, али пошто су пребијени сељаци који су дошли да моле. Да је на челу Министарства, у место г. Врбанића, — г. Љотић, ја верујем да би било сто пута боље, и да фабрике на Бељу и на Чукарици не би имале два и по милиона дефицита. Па ако Бога знате, они, и поред свих привилегија на железницама и многих других, ипак имају два и по милиона дефицита. Г. Министар се прави да не чује, покварен телефон. Народ виче: Хало! А Министар не чује. (У дворани смех).

Кад се нападају богати и установе где се милиони обрћу, ту се ћути, а кад се напада на сиромаша, онда и чиновник и порезник и Министар каже, мора да плати, а ја вас, господо, питам, како ће тај сиромашак да плати кад не може да заради, јер му ови привилеговани људи отимају хлеб. Ја сам о томе разговарао са г. Министром и казао му, да тешко страдају и пропадају наши људи, а он ми на то каже, да ако они пропадају, други ће да никну и да дођу на место њих. То ми, господо, личи на оно, кад су питали попа, како је у селу, — а он им је одговорио: „Па свет мируца“, док међутим, кад му је попадија умрла запитали су га: „Како је попе?“ — а он је рекао: „Цео свет помре!“ Г. Министар трговине треба да зна шта народ мисли и шта хоће, па да тим жељама изађе у сусрет. Ја жалим и тешко ми је што г. Министар није овде, јер је он требао да се изјасни и да побије све оно што ја овде износим. Изјављујем исто тако да жалим што ми стари посланици не савијамо своју кичму пред многим стварима, јер нећемо да будемо кокошке но певци, а ја нећу да будем такав па макар ми глава отишла. Ја сам за то, да све оно што је добро помогнем, а што није добро, осудим. Ја нећу да тврдим, да је за ово што се дешава за све Влада крива, није сва трава крива, што коприва жари, али ја хоћу да на броду што га г. Претседник вози да буде цвеће а не трње. Ја жалим, господо, што вас замарам, али имао бих још да изнесем неколико тешких и несрећних ствари, али то нећу сада да изнесем, но тражим кад ме позове г. Претседник владе и г. Министар војни, јер само њима то могу рећи, а мислим да те ствари они треба и мора да знају. Али пошто Министра трговине овде нема, ја ћу о томе говорити кад буде на претресу његов буџет у пленуму, а вас све молим да ако сте јунаци да овај закон одбијете. (Министар саобраћаја др.

Мехмед Спахо: Изнесите те ствари сада, јер хоћемо да их и ми чујемо). Нећу да их сад износим, него онда кад ту буде домаћин. Хоћу да кажем владики а не поповима. (Одобравање на левици).

Потпретседник Фрањо Маркић: Поводом приредбе г. посланика Миленка Глишића, што г. Министар трговине није присутан, имам да изјавим да је овај законски предлог у име Краљевске владе поднео и брани га г. Министар правде, а не г. Министар трговине и индустрије. Односно Министар кога се тиче овај предлог даће своју реч.

Има реч г. Михаило Стојадиновић.

Михаило Стојадиновић: Господо народни посланици, као члану Одбора дозволите ми да проговорим неколико речи по овом пројекту Трговачког закона. Ја нећу улазити у нарочите детаље, јер су о њима говорили остала господа посланици, но нагласићу само ово, да овај пројекат закона није спреман за 24 сата и претресан само на 24 седнице, као што је то наглашено у говорима од стране поједине госпoде посланика, већ је спреман годинама.

Овај пројекат закона се спрема почев још од 1919 па кроз 15—16 година све до данас, да бисмо добили један савремени закон који би одговарао данашњим приликама.

За потребу овога савременог закона говоре два разлога. Први је да се замене они стари закони који су рађени још пре 50 или више година а који су изгубили важност према садањем развоју прилика трговине и општег саобраћаја. Други разлог, који је и најважнији, јесте да једанпут добијемо један закон који ће важити за целу нашу државу и који ће бити јединствен закон, а не да се у једној покрајини суди по једном закону, у другој по другом закону, а у трећој по трећем. То је главни разлог због кога би требало што пре донети овај закон. Приликом израде овога закона није се радило онако напамет. Овде се прикупљало из страних закона оно што би се могло применити код нас према нашим приликама. Поред тога упитани су и сви они интересенти и они којима је потребан овај закон и да нам даду своја мишљења, а то су и трговачке и све привредне корпорације, као и наши судови: Касација, Апелација и други нижи и виши. Са тако прикупљеним подацима и прилозима које је пред собом имао одбор, који је радио овај закон, располагао су стручњаци који су у пројекат уносили све оне елементе који су били потребни да се овај закон донесе онакав какав је потребан за наше прилике. Ето, господо, дакле, није онако као што се каже, да није ништа рађено. Може бити да има госпoде који нису ни прочитали овај закон па се они буне због тога.

Ја хоћу да нагласим само ово. У своме говору, г. Зечевић мислим, нагласио је односе страних капитала који се пласирају код нас — да најблаже кажем, имао је право — јер кад би ми покушали да радимо нешто у некој не непријатељски расположеној држави, него и код наших најбољих пријатеља, тешко да би могли какав посао да радимо. Јер, и поред најбољег пријатељства, знате како је: кошуља је преча од хаљине, — прошли бисмо рђаво. Међутим странци долазе неограничено у нашу земљу, добијају све могуће концесије и послове и сербез раде у овој земљи. Уместо да раде оно што у нашој земљи нема, они се лађају онога посла који раде ситне занатлије и трговци, тако

да својим капиталом убијају наше мале привреднике, занатлије и мале трговце. Стога би ово требало ограничити и страним капиталима дозволити само оно, што код нас ми сами не можемо да радимо, а не да нам узимају и ситне послове, да удаве малог нашег човека, од кога ми много очекујемо, јер то је онај конструктивни елеменат који држи ову државу на својим плећима. (Одобравање).

Господо, ја ћу нагласити још и ово: сарадња опозиције у овоме закону била је у потпуној хармонији и са нама из већине. Код свих спорних параграфа ми смо се саглашавали. Они су давали своје сугестије и ми смо их примали свуда где год смо налазили да су оне умесне, а тако су исто и они радили, сматрајући, и једни и други, да ово није један политички него један привредни закон, где ће свачија сугестија бити добро дошла, да би се тако дошло до једног доброг привредног закона. Тако се је радило све док овај закон није у одбору завршен, а кад је законски предлог завршен, није се ни са које стране од опозиције чуло, да ће она подносити свој засебан извештај одборски. Ја сам баш о томе разговарао и са г. Мохоричем и он ми је казао да из овога закона није много што шта изостало што је било потребно у закон унети, тако да се закон у начелу може примити, а кад буде претрес у појединостима, оно што је изостало може се допунити или се понешто може и изменити што не би било добро. Зато бих и ја био зато, да се овај законски предлог у начелу прими а, као што рекох, кад буде претрес у појединостима, онда можемо поправити оно што не би било добро или додати оно што би било изостављено. А тога неће бити много. У одбору су изношене често сугестије и с лево и с десне стране, да се нешто измени, али кад нам је Владин повереник г. др. Шкерљ објаснио зашто поједина одредба треба да остане онако како је у пројекат унета, онда смо ми то примили.

Сем тога уз овај законски пројекат додат је и коментар којим се увек дотични параграф објашњава. Из свих ових разлога ја не налазим за умесно да овај законски предлог одлажемо, већ сматрам да треба да га примимо, те да једанпут дођемо до тако потребног закона. Наравно, да ће се увек наћи понешто у закону што би требало друкчије регулисати или да ће бити извесних празнина, али ми сви знамо да ни једно људско дело није савршено, и ако се покаже у пракси нешто што не би било као што треба, то ће се изменити и довести у склад са односним приликама. Ако би примили као оправдано ово што тврди опозиција, да се овим законским предлогом ништа не добија, то би било не само на штету Владе г. др. Стојадиновића, него би то осетно погодило и сам режим. Због свега овога, као што рекох, ја сматрам да овај законски предлог треба у начелу изгласати, а при претресу у појединостима да се измени што не би било добро или да се дода по нешто што није унето. Толико сам сматрао за потребно да кажем.

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, пошто је време поодмакло, пре но што би говорио сам г. Министар правде, предлажем да ову седницу данас закључимо, а за идућу седницу имам част предложити вам овај дневни ред:

1) Претрес интерпелације народног посланика г. Божића Милана и другога на г. Министра

шума и рудника о афери шумског предузећа „Криваја” и главном виновнику г. Регенштрајфу Фрицу; и

2) Претрес интерпелације народног посланика г. Божића Милана и другова на г. Министра шума и рудника о повреди стечених права народа Општине бјелобрдске на шуму Думницу.

Прима ли Народна скупштина овај дневни ред? (Прима.) Објављујем да је предложени дневни ред примљен.

Интерпелације су умножене и господа народни посланици могу их добити у својим клубовима, где су раздјелене. Према томе удовољено је пропису Пословника, да, на 24 часа пре претреса, господа народни посланици имају интерпелације умножене, да их могу простудирати.

Ову седницу са вашим пристанком закључујем, а идућу заказујем за сутра у 10 часова пре подне.

Седница је закључена у 12.15 часова.

ПРИЛОЗИ

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Бошка Зељковића и другова, народних посланика, на Министра унутрашњих послова о недозвољавању излажења у нашој штампи изјаве г. др. Влатка Мачека од 11 јануара 1937 године.

ГОСПОДИНЕ МИНИСТРЕ,

У Загребу је штампан летак који кружи у хиљаде и хиљаде примерака кроз нашу земљу, а који гласи: Изјава д-ра Влатка Мачека, дана вањским новинарима дне 11 сијечња 1937.

Говори се да ова изјава није пуштена у нашу штампу, само зато, јер да сте Ви, Господине Министре, издали забрану, да се не штампа, а затим се говори да сте Ви издали и другу забрану, да се заплијене све иностране новине које су ту изјаву донеле.

Ако је тачно, да је овај летак аутентичан, — а ми не сумњамо да није, — са изјавом г. дра. Влатка Мачека, коју је он дао страним новинарима, ми Вам онда морамо мирне душе и чисте савести упутили ову интерпелацију и упитати Вас, Господине Министре, је ли могуће да сте Ви забранили њезино штампање у нашој штампи, пошто у тој изјави нема ни једне речи против нашој држави. Жалосно је, Господине Министре, да баш Ви спречавате грађане ове напаћене земље, не дајући им могућности, да читају све оно што раде и говоре политички људи из опозиције у нашој

земљи, а смешно је ово тим више, што је ова изјава штампана у свој иностраној штампи, што се тиме дала могућност онима који су у иностранству, да ову изјаву тумаче на свој начин и да се њоме користе, а још је смешније да је наша штампа није донела, да се види и зна тачност ове изјаве.

Када све ово знамо, и када знамо, да Вама, Господине Министре, стоје на расположењу земаљски закони и њихови параграфи, онда Вас питамо, зашто не пустите слободу нашој штампи, јер бисте тиме били у могућности да подвргнете тим законима и параграфима све оне који би се отворено огрешили, били бисте баш Ви, Господине Министре, у могућности, да стварате овим начином концентрационе логоре.

Молимо Вас, Господине Министре, да нам у Народној скупштини дате хитан усмени одговор на ову интерпелацију.

Београд, 30 јануара 1937 г.

Народни посланици:

Бошко Зељковић, с. р.; Павле Гајић, с. р.; Љубомир Јовановић, с. р.; Др. Сулејман Хафизадић, с. р.

INTERPELACIJA

Stanka Lenarčič-a, narodnega poslanca, na ministra zunanjih del — radi proganjanja naših državljanov v Italiji in radi nevrnjenih zaplenjenih volov Strle Fr. Franceta iz Podloža št. 5. srez Logatec.

GOSPOD MINISTER!

Dne 7. septembra 1936 so fašisti iz Jurjeve doline v gozdu „Zamlačnik” (Monte Lame) zaplenili Strle Fr. Francetu iz Podloža št. 5., občina Lož, srez Logatec, ko je šel v svoj dvolastniški gozd, en par volov, vrednih din. 8.200.—, en voz v vrednosti din. 1.000.—, eno sekiro vredno din. 40.—. Njega so v družbi Tomca Franca iz Podloža št. 3., Strle A. Franca, Bevec Franca iz Podcerkve št. 18, aretirali ter vse skupaj izročili sodišču na Reki, ki je uvedlo proti njim kazensko postopanje radi tihotapstva.

Sodna razprava se je vršila na Reki dne 29. 10. 1936, kjer so bili vsi imenovani spoznani za nedolžne, oproščeni obtožbe, in v smislu sodnega sklepa ima Strle Fr. Franc dobiti vrnjene tudi zaplenjene vole ter ostale zaplenjene vrednosti.

Kljub oprostilni razsodbi z dne 29. 10. 1936 so bili zgoraj imenovani izpuščeni iz zaporov šele 6. 11. 1936.

Čeravno glasi sodba sodišča, da jim mora Italijanska država povrniti vse zaplenjene stvari, se to do danes še vedno ni izvršilo.

Imenovani so se obrnili na naš konzulat na Reki, ki jim je poslal sledeči dopis:

„Konzulat Kraljevine Jugoslavije, Pov. br. 746/26/11. 1936. Reka.

U povratku predmeta toga suda R 75/36 od 12. ov. mes. Gen. konzulatu čast je izvestiti, da je danas učinio potreban korak kod italijanskih nadležnih vlasti, da se uzapčene stvari imenovanih što pre predadu vlasnicima što se tiče naknade štete koja se traži od italijanske države ovome Gen. konzulatu čast je moliti taj sud u koliko molioci i dalje ostaju pri tome zahtevu, da se u tome cilju izvole obratiti preko svoga nadležnog ministarstva, koje će preuzeti daljne korake.

Rijeka, dne 23/11. 1936. — Generalni konzul.”

Gospod minister! Ker trpe zgoraj imenovani vsled tega veliko materijalno škodo, je doložnost države, da jim preskrbi za ves čas zavora odgovarjajočo odškodnino po 35 din., za vsakega na dan, enako pa zahteva Strle za odvzete vole za ves čas po din. 150.— odštodnine na dan. Enako je dolžna italijanska država, da jim povrne stroške odvetnika v iznosu 300 Lit. Ker izgleda, da italijanska oblast namenoma zavlauje ureditev tega slučaja, Vas naprošam Gospod

minister, da mi na prvi seji Narodne skupščine odgovorite na sledeče vprašanje:

1) Ali Vam je znano, Gospod minister, da so bili od fašistov v gozdu „Zamlačnik” aretirani Strle Fr. Franc iz Podloža, Tomc Franc iz Podloža št. 3., Strle A. Franc iz Podloža št. 7., Bevec Franc iz Podcerkve št. 18. ter zaprti po nedolžnem pri tribunalu na Reki od 7. 9. 1936 do 6. 11. 1936?

2) Ali Vam je, Gospod minister znano, da italijanske oblasti kljub razsodbi sodišča do danes še niso povrnile zaplenjene vole in ostale zaplenjene predmete, ki so del premoženja s katerim se imenovani preživljajo?

4) Kaj mislite, Gospod minister pokreniti, da dobe prizadeži, po nedolžnem zaprti tudi zgoraj označeno za ves čas zavora odgovarjajočo odškodnini?

Sprejmite tudi ob tej priliki, Gospod minister, izraze posebnega spoštovanja.

Beograd, dne 2. II. 37.

Narodni poslanec
za srez Logatec:

Josip Lenarčič, s. r.

INTERPELACIJA

Stanka Lenaričič-a, narodnega poslanca, na ministra zunajnih zadev — zaradi zaplenjenih a ne vrnjenih volov po italijanskih oblasteh posestniku Jožetu Branisel iz Cerknice šte. 10.

GOSPOD MINISTER!

Italijanske finančne oblasti so dne 25-VII-1936 zaplenile posestniku Branisel Jožetu iz Cerknice, šte. 10, ko je peljal les iz svojega dvolastninskega gozda, na Rauber-komandi vole in voz ter njega aretirale misleč, da je on ponaredil evidenčno legitimacijo za živino, katero pa je kakor je ugotovljeno, popravil finančni organ carinarnice na Rakeku, Efin Melnikov.

Branisel Jože je bil od svoje aretacije dne 25-VII-1936 pa do obsodbe dne 9-X-1936 zaprt na sodišču v Trstu. Italijansko sodišče je Branisla obsodilo zaradi potvarjanja javnih dokumentov pogojno na osem mesecev, izreklo pa, da se mu morajo zaplenjeni voli in voz vrniti, Klub temu, da je bila sodba izrečena že 9-X-1936, Braniselj do danes še ni prejel niti volov niti voza.

Ker je bil Branisel kaznovan le na podlagi dokumenta, ki mu ga je izdal organ carinarnice, naj Gospod minister to pri italijanskih oblastih tudi dokaže, ker nikakor ne gre, da trpi Braniselj tako ogromno škodo materijalno, kakor tudi na svojem zdravju.

Zato Vas, Gospod minister prosim, da mi na sledeči seji Narodne skupščine odgovorite na sledeča vprašanja:

1) Ali Vam je Gospod minister znano, da so Branisel Jožetu, posestniku iz Cerknice Italijanske oblasti zaplenile vole vredne 5.500 din. in kompletan tovorni voz, vreden 2.000 din., Branisla samega pa zaprle do 9-X-1936, in ako Vam je znano, kaj nameravate pokreniti, da dobite vole in voz, katerih vrnitev je tudi po sodišču v Trstu izrečena, v čimkrajšem času vrnjene?

2) Ali Vam je znano, da je bil Branisel obsojen, čeravno nedolžen, na osemmesečni zapor pogojno ter je moral plačati tudi okrog 3.000 din. stroškov za zastopstvo. Če Vam je to znano, kaj nameravate pokreniti, da se kazni oprosti in dobi tudi povrnjeno vso škodo, povzročeno vsled dvomesečnega zavora.

Sprejmite, Gospod minister, izraze mojega odličnega spoštovanja.

Beograd, dne 2 februarja 1937.

Narodni poslanec
za srez Logatec:
Stanko Lenarčič, s. r.

INTERPELACIJA

Stanka Lenarčič-a, narodnega poslanca, na ministra notranjih poslov — v zadevi postopanja srezkega pristava Erkerja v Dol. Logatcu radi postopanja ob priliki občinskih volitev dne 25-10-1936 ter zaradi neupravičene aretacije Serini Karola.

GOSPOD MINISTER!

Na dan volitev dne 25 oktobra 1936 je vršil po srezu službo sreski pristav Erker, kateri je med vršenjem službe postopal tako pristransko in neprimerno, da so se ljudje upravičeno zgražali.

Na Rakeku je dal brez vsakega povoda zapreti gostilni Mlakar Jankota in Stržaj Jakoba, odvezel obema gostilničarjema ključe in jih deponiral na občini do 7 ure zvečer. Tak postopek je seveda vrhutega tudi protizakonit in zasluži, da se krivca po zakonu kaznuje.

Na Uncu je ustavil autoizvoščka Milkoviča, ki poseduje tozadevno obrtno dovoljenje, katerega pa ni imel s seboj, pač pa je imel s seboj prometno knjižico. Ker je hotel z avtomobilom po obrtno dovoljenje, mu je pristav zagrozil z aretacijo prav na surov način, da so se ljudje zgražali. Legitimiral je samo tega podjetnika, ko je vozil opozicijske volilce na volišče, dočim enega autobusnega podjetnika iz Ljubljane, ki ni imel pravice voziti volilcev brez posebnega dovoljenja, ni legitimiral, ker je pač vozil volilce JRZ.

Pred postajnim poslopjem na Rakeku je bil tudi trgovec iz Logatca Puntar Anton. Ko ga je zagledal gospod pristav, ga je s surovim glasom nahrulil: „Da mi takoj izginete, sicer vas pustim aretirat!“

Dne 18 oktobra popoldne v Cerknici pa je posestnika J. Martinčiča, ko je zakričal „Živijo Werli“, prijel za vrat, ga davil in suvaje izročil orožnikom, ki so ga pa takoj izpustili, ker ni zagršil nobenega kaznivega dejanja.

Taka zloraba svojega uradnega položaja je pravi kulturni škandal.

Karol Serini, ugleden posestnik iz Dol. Logatca, je na dan 19 novembra 1936 ob 5 uri popoldne zaigral v gostilni Frañc Korenčana v Dol. Logatcu na harmoniko. Mimo gostilne je šel ob tem času srezki pristav Erker, ki je takoj potem naročil orožnikom, da igralca na harmoniko aretirajo ter prevedo na srezko načelstvo. Orožniki v Dol. Logatcu so ta ukaz pristava Erkerja brez odlašanja izvršili ter Karola Serinija predvedli pristavu Erkerju. Ta gospod pristav je, ne da bi Serinija sploh pogledal, ukazal istega zapreti v zapor na srezkem načelstvu. Na intervencijo predsednika občine Tršarja in večjega števila Logatčanov je srezki načelnik Bavdek čez dve uri ukazal potem, ko je zaslišal orožnike o krivdi Serinija, istega izpustiti iz zopora.

Dne 20 novembra je pristav Erker vpricho Rus Bertla ukazal orožnikom, da aretirajo Karola Serinija, Smole Slavkota, Frank Matevža, Rekar Franceta s sle-

dečimi besedami: „Pripeljite mi te kurbe vse gor.“ Ker so imenovani v občini Logatec ugledni možje, je tako postopanje državega političnega uradnika skrajno žaljivo, in res čudimo se, da ni pri nas oblasti, ki bi takemu samosilnemu postopanju napravila konec.

Zato se obračam na Vas, Gospod minister, da Vi kot resorni minister v prvi redni seji Narodne skupščine odgovorite na sledeča vprašanja:

1) Ali Vam je, Gospod minister znano, da je srezki pristav na dan volitev dne 25./10. 1936 dal zapreti gostilni Mlakar in Stržaj na Rakeku ter gostilničarjema odvezel ključe? — Če Vam je znano, kaj nameravate pokreniti, da se da gostilničarjeme zadoščenje?

2) Ali Vam je znan slučaj z autopodjetnikom Milkovičem in kaj nameravate pokreniti, da se da Milkoviču zadoščenje?

3) Ali Vam je znan slučaj s trgovcem Puntarjem in kaj nameravate pokreniti, da se da Puntarju zadoščenje za surovo žalitev?

4) Ali Vam je, Gospod minister, znan slučaj iz Cerknice, ko je pristav Erker javno na shodu davil Martinčiča in ga suval? Kaj nameravate podvzeti, da se krivec eksemplarično kaznuje?

5) Ali Vam je, Gospod minister znano, da je pristav pri srezkem načelstvu v Logatcu Erker odredil dne 19./11. 1936 neupravičeno aretacijo uglednega posestnika Karola Serinija ter del zapreti v zapor na srezkem načelstvu?

6) Ali Vam je, Gospod minister, znano, da je isti pristav dne 20./11. 1936 v uradnih prostorih na srezu imenoval Serinija, Smoleta, Franka in Rikarja „kurbe“?

7) Ali Vam je, Gospod minister, znano, da je samolastno postopanje tega državnega uradnika zbudilo upravičeno ogorčenje pri vseh poštenih ljudeh v Logatcu?

Ker iz vseh Vaših izjav izhaja, da morajo uradniki vršiti svojo službo vestno, dostojno, Vas vprašam, kaj mislite podvzeti, da se taki slučajji ne bodo več ponavljali?

Zahtevam, da se sreski pristav tudi od nadrejene oblasti eksemplarično kaznuje radi postopanja napram Seriniju in radi postopanja dne 25. 11. 1936. Zahtevam, da se da vsem prizadetim strankam primerno zadoščenje.

Sprejmite, Gospod minister, tudi ob tej priliki izraz mojega spoštovanja.

Beograd, 2 februarja 1937.

Narodni poslanec
za srez Logatec:
Stanko Lenarčič, s. r.

INTERPELACIJA

Stanka Lenarčič-a, narodnega poslanca, na Ministra notranjih zadev — zaradi govora dnevničarja na srezkem načelstvu Franceta Rovana, na shodu JRZ v Planini.

GOSPOD MINISTER!

V Planini se je vršil pred občinskimi volitvami shod JRZ, na katerem je bil eden glavnih govornikov uradnik-dnevničar pri srezkem načelstvu v Logatcu, Rovan Franc. Ta gospod je med svojim govorom rekel sledeče:

„Tisti, ki ne bo volil JRZ, ne bo dobil niti obmejne karte, niti dvolastniške legitimacije, ker sem jaz tam, kjer se te legitimacije izdajajo!”

To postopanje dnevničarja Rovana je Kr. Banski upravi znano, vendar ni ta podvzela nikakih korakov, da bi dnevničarja Rovana pozvala na odgovor radi političnega udejstvovanja, čeravno ste Vi izrecno prepovedali politično udejstvovanje uradništvu.

Da ne bo izgledalo, da so Vaše odredbe samo na papirju, Vas prosim, da mi v prvi redni seji Narodne skupščine odgovorite na sledeče:

1) Ali Vam je znano, Gospod minister, da je uradnik-dnevničar pri srezkem načelstvu v Logatcu Rovan Franc, nastopil kot govornik na shodu JRZ v Planini?

2) Ali Vam je znano, Gospod minister, da je na tem shodu s svojo izjavo, da oni, ki ne bo volil JRZ, ne bo dobil niti dvolastniške, niti obmejne karte, ker je on tam, kjer se te legitimacije dele, grobo prekršil uradniško dolžnost ter vzbudil upravičeno mnenje v pristransko postopanje državnih uradov?

3) Pošteno obmejno ljudstvo je upravičeno ogorčeno in izgublja zaupanje v nepristransko postopanje državnih oblasti. Ali nameravate tako samopaševanje v bodoče preprečiti in krivce primerno kaznovati? Ali se, Gospod minister, ne zavedate, da tak uradnik ne samo da škoduje ugledu državnih oblasti, temveč ne more imeti nobenega zaupanja pri prebivalstvu, ki vidi v njem samo in edino eksponenta stranke?

Sprejmite, Gospod minister, tudi ob tej priliki izraz mojega spoštovanja.

Beograd, 2 februarja 1937.

Narodni poslanec
za srez Logatec:
Stanko Lenarčič, s. r.

INTERPELACIJA

Stanka Lenarčič-a, narodnega poslanca, na Ministra trgovine — v zadevi odvzema obrtne pravice Švigelj Ivanu in Kordišu v Dol. Logatcu.

GOSPOD MINISTER!

Srezki načelnik v Logatcu je na zahtevo bana dr. Natlačena odvezel Ivanu Šviglju iz Dol. Logatca obrt trgovine z gostilno z odlokom 2/11998 od 4./I. 1937 in to po §§ 397 in 400 obrtnega zakona za vedno in J. Kordišu, najemniku gostilne Šmole Slavko v Dol. Logatcu pa za dobo 6 mesecev.

Res je, da sta imenovana večkrat prekoračila za kratek čas policijsko uro, vendar se v gostilni niso dogajali nikaki neredi. Zastrupljene politične razmere v Dol. Logatcu so vzrok, da je ban dr. Natlačen odredil srezkemu načelniku tako drakonično kaznovanje in to vsled tajnih ovadb zaupnikov JRZ. Imenovana gostilničarja nista namreč člana JRZ, temveč sta volila pri občinskih volitvah listo opozicije. Že takrat je neki zaupnik JRZ zagrozil Kordišu, da mu bo koncesija odvzeta in le, če bo volil JRZ, bo zopet dobil nazaj koncesijo.

Ker je iz predmetne izjave razvidno, da se vrše poleg ostalih preganjanj tudi take represalije na pri-

staše opozicije, Vas Gospod minister naprošam, da mi na prvi redni seji Narodne skupščine odgovorite:

1) Ali Vam je, Gospod minister znano, da je odvzeta pravica izvrševanja obrti gostilne Ivanu Švigelj iz Dol. Logatca, radi nerédov, čeravno istih ni bilo, in kaj mislite ukreniti, da se tako krivično nastopanje napram članom opozicije po političkih oblastvih v Logaškem srezu prepreči?

2) Ali Vam je, Gospod minister znano, da je odvzeta pravica izvrševanja gostilniške obrti Kordišu za dobo 6 mesecev iz strogo političkih motivov in kaj mislite pokreniti, da se stranki vrne pravico in se taki slučajji v bodoče preprečijo?

Sprejmite, Gospod minister, tudi ob tej priliki izraze mojega spoštovanja.

Narodni poslanec
za srez Logatec:
Stanko Lenarčič, s. r.

INTERPELACIJA

Stanka Lenarčič-a, narodnega poslanca, na Ministra financ — radi carinskega uradnika na carinarnici na Rakeku Melnikova Efima.

GOSPOD MINISTER!

Braniselj Jože, posestnik iz Cerknice št. 10, je bil dne 25-VII-1936 prijet po italjanskih obmejnih finančnih organih radi ponarejanja evidenčnega lista na dvovlastninski legitimaciji.

Braniselj Jože zaprosil po občini Cerknica za duplikat naslovne strani, katerega naj bi mu izdala carinarnica na Rakeku.

Na poziv carinarnice je šel Braniselj 8 dni pred svojo aretacijo na carinarnico, kjer je dobil finančnega organa Efima Melnikova, kateremu je plačal za formular legitimacije din. 5 in za kolek din. 5 za kar naj bi mu imenovani oskrbel zaproseno legitimacijo. Efim Melnikov je iztrgal iz neke stare legitimacije, ki je bila svoječasnno last Svet Antona iz Unca, prečrtal ime in evidenčno številko ter unesel ime Branisla in njegovo številko. Pri prekoračenju meje naši obmejni organi Branislu niso delali nobenih zaprek, pač pa so imenovanega takoj aretirali Italjani, mu zaplenil par volov, en kompletan voz in njegova zaprli. Izpuščen je bil iz zapore dne 9 oktobra 1936, obsojen pa je bil na osem mesecev zapore pogojno. Italjanski državni pravdnik se je proti odločbi sodišča pritožil radi prenizko odmerjene kazni in zahteval poleg nepogojne zaporne kazni še Lit. 10.000 globe in pravomočno zaplembo zaplenjenih volov in voza. Ko so naše carinske oblasti intervenirale pri carinskih oblastih v Postojni in jim dokazovale, da ni Braniselj ničesar zakrivil, so neki organi vpricho Branislja izjavili, da tega ne verujejo češ, da se da v Jugoslaviji itak vse podkupiti.

Da ni na Branislju nobene krivde, je dokaz to, da je, čim je prišel iz zapore, takoj zopet dobil novo legitimacijo.

Gospod minister, Efim Melnikov, je kot javni organ izstavil lažno uradno potrdilo ter zakrivil, da je bil posestnik Jože Braniselj iz Cerknice št. 10 preko 2 meseca v zaporih v Trstu, da še danes ni prejel zaplenjenih volov in da trpi zaradi tega ogromno škodo. V zaporu si je vrhu tega nakopal še bo-lezen.

Efim Melnikov, radi katerega je v gotovi meri trpel ugled naših uradnih organov in zaradi katerega je bil zgoraj imenovani Braniselj zaprt, je še vedno v službi pri carinarnici na Rakeku.

Radi tega si dovljujem Vas prositi, Gospod minister, da mi daste na prvi redni seji Narodne skupščine odgovor na sledeče:

1) Ali Vam je, Gospod minister, znan zgoraj pojasnjeni slučaj Melnikova in Branislja?

2) Če Vam je znan, kaj nameravate pokreniti, da se Branislju povzročena krivica popravi in kako nameravate zaščititi ugled naših uradnikov, da se ne bi sumnja nepravilnega poslovanja vzela tudi na vestne uradnike?

3) Kaj nameravate podvzeti, da se taki slučajji v bodoče ne bi več dogajali.

Sprejmite, Gospod minister, izraze mojega spoštovanja.

Beograd, 2 februarja 1937.

Narodni poslanec:
za srez Logatec:

Stanko Lenarčič, s. r.

INTERPELACIJA

Ivana Prekoršek-a in tovarišev, narodnih poslancev, na Ministra za telesno vzgojo naroda — v zadevi razrešitve starešinstva in osrednjega odbora Gosilske zajednice Dravske banovine v Ljubljani in imenovanja novega Upravnega odbora ter razrešitve nekaterih Gasilskih žup in prostovoljnih gasilskih čet po novo imenovani Upravi Zajednice.

GOSPOD MINISTER!

1) Ali je Gospodu ministru znano, da se je z razrešitvijo izvoljenega starešinstva in Osrednjega odbora Gasilske zajednice Dravske banovine v Ljubljani po starešinstvu Vatrogasnega Saveza v Beogradu z odločkom od 10 novembra 1936 br. 3579 prekršil zakon in to vsled tega, ker je to Savezno starešinstvo bilo postavljeno od Ministrstva za telesno vzgojo naroda samo kot začasno, ki naj bi vršilo najnujnejše posle. Jasno je, da med te najnujnejše posle ne spada razrešitev starešinstva Gasilske zajednice za Dravsko banovino in njenega Osrednjega odbora in to celo brez predhodne revizije in preiskave in brez navedbe tehtnih razlogov.

2) Ali je gospodu ministru znano, da se predbica bivši Upravi Gasilske zajednice Dravske banovine v Ljubljani nepravilno in nezakonito poslovanje brez navedbe razlogov in da sedanji Odbor Gasilske zajednice negira vse predpise prejšnje savezne uprave,

katera je prilikom reorganizacije v letu 1933 odredila prisego za vsakega gasilca. Tekst te prisege je bil potrjen od pristojnega ministrstva. Vsled prisege zvestobe Kralju in domovini so bili razrešeni vsi tisti člani, ki niso hoteli vkljub ponovnemu pozivu položiti te prisege. Besedilo te prisege glasi: „Jaz N. N. član Gasilske čete v..... prisegam pri edinem Bogu, da bom zvest Kralju in Domovini, da bom čuval narodno in državno edinstvo, da bom svojo dolžnost po Ustavi, državnih zakonih in gasilskih predpisih vestno izpolnjeval in vse zapovedi svojih predstojnikov izvrševal, da bom v vsem ščitil čast in ugled Gasilstva in da bom pri svojem delu kot gasilec skrbel izključno za splošen dobrobit. Tako mi Bog pomagaj!“

3) Ali je Gospodu ministru znano, da je začasno starešinstvo Gasilske zajednice za Dravsko banovino v Ljubljani prekoračilo svoj delokrog s tem, da je razveljavilo odločbo Osrednjega odbora o polaganju

predpisanih izpitov za poslovalce v četah in župah in jih odgodilo na neodločen čas.

4) Ali je Gospodu ministru znano, da je začasno starešinstvo Gasilske zajednice za Dravsko banovino v Ljubljani razveljavilo sklep Skupščine o uvedbi vojaškega poveljevanja, katerega je predpisal Upravni odbor Vatrogasnega saveza, ter je uvedlo zopet slovensko poveljevanje, kar nikakor ni v korist skupnosti naše narodne vojske.

5) Ali je Gospodu ministru znano, da je v zadnjem času začasno starešinstvo Gasilske zajednice za Dravsko banovino v Ljubljani razpustilo več župnih uprav in gasilskih čet brez navédbe stvarnega razloga in brez vsake predpreiskave in imenovalo v nove uprave ljudi, ki niso bili nikdar gasilci, še manj pa da bi imeli predpisano 6-mesečno preizkusno dobo za seboj. S tem se gazi zakon in zakonita gasilska pravila in v gasilske vrste hočejo zanešti vse drugo, samo ne tega, kar je važno za gasilce. Če se pri tako veliki organizaciji, ki šteje samo v Dravski banovini preko 30.000 gasilcev ne bo vpošteval zakon in zakonita pravila, potem je nemogoče vzdrževati red in disciplino, kar je prvi pogoj za vsako gasilsko delo, zlasti ono ob slučaju kake požarne nesreče. Zavedati se moramo, da ima naše gasilstvo več-milijonsko premoženje, ki so ga prostovoljno dali razni dobrotniki ne glede na njihovo politično prepričanje in da je za to premoženje vodstvo organizacije odgovorno. Če se ne bo vpošteval zakon in zakonita pravila, potem se lahko zgodi, da to premoženje ne bo služilo več tistemu namenu za katerega je bilo zbrano.

6) Ali je Gospodu ministru znano, da se posamezni člani razrešenih župskih uprav preganjajo in kaznujejo z visokimi globami od strani srezkih načelnikov, dasiravno ti niti niso kompetentni za rešavanje teh sporov, ker v zakonu o Upravnem postopku njihove odredbe nimajo zakonitega oslonja za

izvršitev kakega odloka Gasilske Zajednice. Ta preganjanja, kaznovanja in grožnje z zapori se pa vrše le vsled tega, ker razrešeni funkcionarji nečejo predati poslov novim članom Župskih uprav, ki so nelegalno postavljene. Posamezni funkcionarji legalno izvoljenih župskih uprav pa z neizročitvijo poslov čuvajo samo zakonito določilo čl. 16 Pravilnika gasilske službe in smatrajo, da so vse odredbe začasne nove uprave Gasilske zajednice za Dravsko banovino in novih župskih uprav neveljavne. To svoje stališče so natančno obrazložili tudi v svojih pritožbah na Ministrstvo za telesno vzgojo naroda in so trdno uverjeni, da bo Gospod minister usvojil njihovo mišljenje.

Vprašamo Gospoda ministra, ki mora biti najvišji čuvar zakonitosti, kaj misli ukreniti, da prepreči ta politični eksperiment, ki je le v škodo Gasilstva in njegovéga nesebičnega dela in to čim prej, ker obstoja bojazen, da se zaneše med dosedaj tako lepo disciplinirano članstvo nesloga in politična nestrpljivost. Že samo razrešenje članov starešinstva in Osrednjega odbora Gasilske zajednice za Dravsko banovino je težko prizadelo vse gasilce Dravske banovine, ki v svojem nesebičnem delu na gasilskem in socialnem polju za narod in državo nikdar niso poznali strankarstva. Razrešitev posameznih župnih uprav pa je dvignila vihar ogorčenja in srda med vsemi pravimi gasilci. Brez vsakega vzroka in samo iz političkih vidikov se zabranjuje gasilsko delo ljudem, ki so 20, 30, 40 in celo 50 let nesebično delovali v gasilstvu.

Prosimo Gospoda ministra, da nam blagovoli nujno pismeno odgovoriti na prednjo interpelacijo.

Narodni poslanci:

Ivan Prekoršek, s. r., Rudolf Pleskovič, s. r., Rajko Turk, s. r., Karol Doberšek, s. r., dr. Josip Režek, s. r., Ivan Janžekovič, s. r., Stanko Lenarčič, s. r., dr. Ivan Jančič, s. r., Ivan Mohorič, s. r., dr. Srpko Vukanovič, s. r., Sukrija Kurtovič, s. r., Ing. Fran Župančič, s. r.